

Inleiding

Prof. dr. Henk van de Bunt

Directeur CIROC

Georganiseerde criminaliteit spreekt sterk tot de verbeelding. Georganiseerde misdaad 'bestaat' in de hoofden van journalisten, politici, wetenschappers, gewone burgers. Deze beeldvorming van georganiseerde misdaad wordt dikwijls gekenmerkt door mystificatie en overdrijving. Maar het is natuurlijk niet alleen een kwestie van perceptie of mythevorming. Georganiseerde misdaad bestaat werkelijk. Soms is het voor iedereen heel zichtbaar, zoals bij enkele geruchtmakende liquidaties in Amsterdam dit jaar het geval was. Maar meestal wordt het effect van georganiseerde misdaad niet duidelijk waargenomen. Toch worden enkele grote maatschappelijke problemen beïnvloed en zelfs bepaald door het bestaan van georganiseerde misdaad. Zo is de huidige omvang van het migratieprobleem deels toe te schrijven aan activiteiten van mensensmokkelaars; zo zouden lokale drugsproblemen er heel anders uitzien zonder het bestaan van internationale drugshandel en zo zou er minder brute exploitatie van vrouwen in bordelen bestaan als er geen vrouwenhandel was.

Nog minder goed zicht bestaat er op de gevolgen van huidige maatschappelijke veranderingen voor de georganiseerde misdaad. Wat betekenen de open grenzen binnen de Europese Unie? Wat zal het gevolg op de langere termijn zijn van het wegvallen van Oost-West tegenstellingen? Wat zijn de gevolgen van de toegenomen mobiliteit en de groei van de informatietechnologie? Bieden deze ontwikkelingen nieuwe 'windows of opportunities' voor de georganiseerde misdaad? Is het mogelijk een educated guess te maken over toekomstige ontwikkelingen, en kunnen wij lering trekken uit ervaringen elders bij de aanpak van de georganiseerde criminaliteit?

Het is moeilijk om dergelijke dwingende vragen gefundeerd te beantwoorden. De kennis over de problematiek van de georganiseerde misdaad schiet op tal van punten tekort. Maar daarom is het te betreuren dat zo slordig wordt omgegaan met de kennis die wel aanwezig is. In verschillende landen (voormalige Sovjetrepublieken, Colombia, Italië, Verenigde Staten) bestaat er een grote hoeveelheid praktijkkennis en wetenschappelijke kennis over (de aanpak van) georganiseerde misdaad. Deze kennis wordt in het Nederlandse taalgebied nog onvoldoende ontsloten en gebruikt.

Dit gegeven was voor ons een belangrijke inspiratie om een samenwerkingsverband op te richten. Het doel van CIROC is om voor Nederland relevante kennis uit het (verre) buitenland te ontsluiten en omgekeerd om inzichten en ervaringen uit Nederland te verspreiden in andere landen. Het maken van periodieke nieuwsbrieven is - vanzelfsprekend - een belangrijk onderdeel van de activiteiten van CIROC. De Nederlandstalige nieuwsbrief is geschreven voor een Nederlandse doelgroep van personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de problematiek van de georganiseerde criminaliteit, uit kringen van de politie, justitie, advocatuur, openbaar bestuur, journalistiek, wetenschap en politiek. In deze nieuwsbrief zal bericht worden over gebeurtenissen, studies, inzichten uit het buitenland die voor Nederland van belang zijn. Uiteraard zullen in deze nieuwsbrief ook Nederlandse studies worden vermeld die van belang zijn voor de (aanpak van) georganiseerde misdaad in ons land. In de Engelstalige nieuwsbrief zal informatie over georganiseerde misdaad in Nederland gepresenteerd worden aan een internationale doelgroep van deskundigen op het terrein van georganiseerde misdaad.

Tenslotte houden wij ons uiteraard aanbevolen voor tips, suggesties en wensen.

Inhoud

- ◆ Inleiding
- ◆ Wat is CIROC?
- ◆ Internationaal nieuws over georganiseerde criminaliteit
- ◆ Analyse: - Evaluatieonderzoek Post-Fort
- Transnationale XTC-handel
- ◆ Boeken en onderzoek in het buitenland
- ◆ Colofon

Internationaal nieuws over georganiseerde criminaliteit

Arrestatie van de 'Analyser'

Een half jaar werkstraf, twee jaar voorwaardelijk en een boete van 75.000 shekels is de straf die een Israëlijs gerechtshof heeft opgelegd aan Ehud Tenenbaum (22), alias de 'Analyser'. Tenenbaum brak in 1997 in de computers van het Pentagon, ruimtevaartorganisatie NASA, het Israëlijs parlement Knesset and andere instanties, gewoon 'voor de lol'. Tenenbaum, die wordt beschouwd als één van de grootste 'hackers' ter wereld, werkt - ironisch genoeg - als directeur van een startend software bedrijf dat veiligheidssystemen voor internet sites ontwikkelt. Volgens rapporten van de CIA zal het cyber-terrorisme de komende vijftien jaar in de wereld toenemen. "The United States, Russia, China, France and Israel develop cyber arsenals and measures to announce the "total cyber war", aldus de rapporten. (*Yediot Aharonot, 16-06-2001*).

Nieuw rapport over criminele organisaties in het Verenigd Koninkrijk

De National Criminal Intelligence Service (NCIS) van het Verenigd Koninkrijk heeft onlangs haar jaarlijkse strategische risico-analyse op het terrein van georganiseerde misdaad uitgebracht. *The Threat from Serious and Organised Crime to the United Kingdom 2001* bevat een uitgebreide analyse van de wijze waarop criminele organisaties opereren en de belangrijkste bedreigingen die hun activiteiten genereren voor het Verenigd Koninkrijk. Het rapport, dat een belangrijke invloed heeft op het Britse beleid inzake de aanpak van transnationale en binnenlandse georganiseerde criminaliteit, geeft een uitvoerige beschrijving van de volgende als meest significant aangeduide bedreigingen: de handel in verdovende middelen, mensensmokkel, fraude, witwassen, kinderporno, internetcriminaliteit alsmede de ontwikkeling dat criminele organisaties zich tegelijkertijd met meerdere vormen van georganiseerde criminaliteit bezighouden. Een openbare versie van het rapport is beschikbaar op de website www.ncis.gov.uk (*The Guardian, 23-8-2001*).

Fabio Ochoa uitgeleverd aan de VS

Na toestemming van de Hoge Raad van Colombia is de jongste van de drie gebroeders Ochoa - belangrijke Colombiaanse drugsbaronnen - op 7 september uitgeleverd aan de Verenigde Staten van Amerika. Fabio Ochoa is in oktober 1999 opgepakt tijdens de zogenaamde 'Millennium' operatie. De gebroeders Ochoa waren de eerste grote drugshandelaren die zich begin jaren negentig overgaven aan de Colombiaanse autoriteiten en hebben reeds verscheidende jaren in zwaarbewaakte Colombiaanse gevangnissen doorgebracht. Fabio Ochoa is in verband gebracht met onder andere het beruchte Juárez kartel in Mexico en de organisatie rond Alejandro Bernal Madrigal, alias de 'Juvenal'. Hij zit momenteel in een federale gevangenis in Miami en wordt verdacht van betrokkenheid bij de import van meer dan dertig ton cocaïne in de VS. (*El Universal, 9-9-2001*).

Russische veiligheidsdienst betrokken bij liquidaties

De Russische veiligheidsdienst FSB heeft criminele groeperingen gebruikt voor het uitvoeren van liquidaties in Rusland en het West-Europa. Dit staat in het manuscript van een boek over de verbanden tussen de FSB en de Russische mafia (*Novaya Gazeta*, 27-8-2001). Schrijvers zijn voormalig luitenant-kolonel van de FSB Alexander Litvinenko, die in 2000 van Rusland naar het Verenigd Koninkrijk vluchtte omdat hij vreesde voor zijn leven, en de naar de Verenigde Staten geëmigreerde Russische schrijver Yuri Felshtinsky. In het geplande boek, getiteld 'FSB Blows Up Russia', beschuldigen zij hoge FSB-ambtenaren er bovendien van steekpenningen van een miljoen Amerikaanse dollars te hebben aangenomen van Tsjetsjeense leiders, in ruil voor het achterlaten van wapens en munitie door Russische troepen. De gezaghebbende krant *Novaya Gazeta* pleit er bij het Russische parlement Duma voor een onafhankelijke parlementaire onderzoekscommissie in te stellen om de in het boek geuite beschuldigingen te onderzoeken.

Analyse

Evaluatieonderzoek Post-Fort

Henk van de Bunt

Ruim 2 jaar geleden rapporteerde de commissie Kalsbeek, die ingesteld was om te beoordelen of er sinds de diagnose en aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie Van Traa verbetering was opgetreden in het functioneren van politie en justitie, over een opmerkelijke bevinding. De commissie schreef dat haar was gebleken dat er door de toepassing van de zogenaamde deltamethode 15.000 kilo cocaïne was ingevoerd met behulp van informanten die een dubbelrol speelden. Volgens de commissie zouden er dankzij corrupte overheidsfunctionarissen 'parallelimporten' hebben plaatsgevonden waarbij cocaïne werd ingevoerd naast ladingen (slechte) weed. Het was dus nog erger dan de commissie Van Traa destijds had vermoed. Van Traa sprak over gecontroleerde doorleveringen van soft drugs, de commissie Kalsbeek stelde dat grote partijen cocaïne onder deze dekking van de Delta-methode waren ingevoerd.

Was er sprake van een uit de hand gelopen opsporingsmethode, dat wil zeggen hebben de betrokken overheidsfunctionarissen zich laten misleiden door de informanten met wie zij werkten en speelden deze informanten dubbelspel? Of was het nog ernstiger: fungeerde de Delta-methode als een dekmantel, als een excuus, voor het importeren van drugs, met medeweten van de betrokken overheidsfunctionarissen. Uit de hand gelopen opsporingsmethode of corruptie zonder weerga in de geschiedenis van de Nederlandse politie? Reeds tijdens de parlementaire enquête werd door de rijksrecherche in het 'Fort-onderzoek' onderzoek gedaan naar de beantwoording van deze vraag. Na de publicatie van het rapport van de parlementaire enquêtecommissie en na het Fort-onderzoek werd in het voorjaar van 1996 - in alle stilte - besloten tot het instellen van een strafrechtelijk onderzoek naar de mogelijke corruptie. Dit zogeheten Post-Fort-onderzoek is niet erg voorspoedig verlopen, zo concludeerde de commissie Kalsbeek in 1999. Er zou sprake zijn van stagnatie en van onderlinge verdeeldheid bij politie en Openbaar Ministerie.

De minister van Justitie zegde daarop een evaluatieonderzoek toe over de periode 1996-1999 en beloofde dat het strafrechtelijk onderzoek voortvarend zou worden doorgezet. Begin juli van dit jaar verscheen het evaluatierapport van de hand van Cyrille Fijnaut, Hans Nelen en ondergetekende. Het rapport is recent uitgegeven door de SDU. Aan de hand van documenten (vergadernotulen, interne memo's, processen-verbaal) en interviews met betrokken politie- en justitiefunctionarissen in het Post-Fort-onderzoek geven de auteurs een chronologische weergave van de belangrijkste gebeurtenissen in ruim drie jaar opsporingsonderzoek. In de eerste hoofdstukken wordt gedetailleerd beschreven welke strategie werd uitgestippeld, en wie hierbij waren betrokken. Hieruit komt naar voren dat er van meet af aan een directe betrokkenheid is geweest van het college van procureurs-generaal. Het college nam de beslissing een strafrechtelijk onderzoek te starten en bepaalde ook de opzet (de 'twee sporen aanpak') van het onderzoek. Gedurende het onderzoek werden de leden van het college periodiek op de hoogte gesteld van de vorderingen. Al spoedig bleken zich meningsverschillen af te tekenen over de bepaling van de strategie van het onderzoek. In het evaluatierapport worden deze problemen en de ontwikkelingen in het onderzoek con-

creet besproken. In het eerste deel van het rapport ('Synthese') worden uit de kluiten van gebeurtenissen in de vorm van 'kernpunten' enkele rode draden getrokken, waaruit voor komende belangrijke onderzoeken lering getrokken kan worden.

Ten eerste blijkt dat onder de betrokkenen verschillende visies bleven bestaan over de aard en richting van het onderzoek. Voor veel betrokkenen was het strafrechtelijk onderzoek een breekijzer om achter de IRT-waarheid te komen. Maar de vraag is of een strafrechtelijk onderzoek zich wel leent voor een historisch onderzoek naar de waarheidsvinding. Deze fundamentele vraag werd eigenlijk nauwelijks expliciet aan de orde gesteld. De uiteenlopende impliciete beantwoording van deze vraag veroorzaakte een belangrijke tweespalt in de kring van de betrokkenen.

Het tweede kernpunt betreft de etiquette in het omgaan met vertrouwelijke of gevoelige informatie. Beter gezegd het ontbreken van etiquette. Hoe ga je om met 'intelligence', met geruchten, met onzekerheid? Het heeft ons verbaasd dat de zogeheten hypothese over de parallelle importen, waarover in 1999 ook de commissie Kalsbeek rapporteerde, door een aantal gedreven aanhangers zo lang de interne discussies heeft kunnen monopoliseren. In plaats van tegenspraak te leveren en tegenbewijs te zoeken, wendden de 'ongelovigen' zich van de hypothese af. Pas na de publicatie van het rapport van de commissie Kalsbeek heeft een groep rechercheurs van het Landelijk Recherche-team kritisch gekeken naar de houdbaarheid van de hypothese. Tegelijkertijd met het verschijnen van ons rapport werd het resultaat hiervan gepubliceerd door de minister van justitie. Uitkomst: alle informatie omtrent het bestaan van parallelimporten is afkomstig van slechts één niet erg betrouwbare bron. Deze uitkomst wijst er eens te meer op hoe belangrijk het is dat geïnstitutionaliseerde tegenspraak of effectieve collegiale toetsing sterker wordt ontwikkeld. De recente vrijspraken in de grote Beursfraude zaak in Amsterdam lijken in dezelfde richting te wijzen; er zijn onvoldoende veiligheidsvoorzieningen getroffen om te bereiken tijdig bijsturing of correctie van de strategie en van vigerende beelden en interpretaties zou plaatsvinden.

Een derde kernpunt betreft de organisatie van het OM. In een zo belangrijk zaak als deze is het frappant te zien hoe veel feitelijke 'macht' de individuele leden van het OM hebben. Ondanks de betrokkenheid van het College, zijn het de personen op de werkvloer geweest die door hun opvattingen, onenigheid, etc. lange tijd het resultaat van het onderzoek (negatief) hebben beïnvloed. Het grote maatschappelijke en politieke gewicht van het onderzoek naar de achtergronden van de IRT-affaire, weerspiegelde zich niet in de wijze waarop het onderzoek 'intern' was georganiseerd. Dat is naar mijn persoonlijke mening een interessante bevinding. In weerwil van de betogen op hoge toon van met name enkele hoogleraren strafrecht dat het OM sedert de laatste reorganisatie steeds meer op een bedrijf is gaan lijken, en zelfs dreigt te verworden tot een buitendienst van het ministerie van justitie, blijkt de dagelijkse praktijk er (nog steeds?) heel anders uit te zien.

Tenslotte constateren de onderzoekers dat in de kring van betrokken Post-Fort-onderzoekers een informatiestrijd woedde. Relevante informatie werd niet altijd met elkaar gedeeld, enkele keren werd onderzoekers de toegang tot gegevensbestanden geweigerd. Het was niet altijd duidelijk in hoeverre persoonlijke rancune, dan wel juridische argumenten hierbij een beslissende rol hebben gespeeld. Opmerkelijk is dat deze - met juridische argumenten - gevoerde strijd te laat op gezaghebbende wijze door het College is beslecht.

Op 11 september heeft de minister van justitie een brief naar de Kamer gestuurd. Strekking ervan: eens met de aanbevelingen, maar er wordt al zoveel binnen het OM op dit terrein ondernomen dat extra maatregelen niet nodig zijn. Het is de vraag of de Tweede Kamer nog zal debatteren over het Post-Fort-onderzoek. Twee jaar eerder schaarde de Tweede Kamer zich zonder voorbehoud achter de bevindingen van de commissie Kalsbeek over de 15.000 kilo cocaïne. Zowel in het Post-Fort-onderzoek als in het politieke debat heeft de hypothese van de parallelimporten veel invloed gehad. De gebeurtenissen laten zien hoe gevaarlijk en fruikend beeldvorming is, juist als het gaat om (de bestrijding van) georganiseerde misdaad.

Post-Fort. Evaluatie van het strafrechtelijk onderzoek (1996-1999), door Henk van de Bunt, Cyrille Fijnaut en Hans Nelen. SDU Uitgevers Den Haag 2001, ISBN 9054093064.

Oorspronkelijk onder de noemer methyleedioxyethylamfetamine, werd XTC voor het eerst geproduceerd in Duitsland in 1912. Het werd gebruikt als een eetlustremmer. In de jaren tachtig werd het populair onder namen als 'love drug', 'party drug'. Vanwege zijn reputatie van milde en bijwerkingloze drug, kreeg het zelfs de naam 'the goddess of drugs'. De XTC-markt in Nederland is relatief nieuw in vergelijking met andere drugsmarkten. De meerderheid van Nederlandse XTC-gebruikers kwam halverwege de jaren tachtig voor het eerst in aanraking met de drug. Het kwam toen op de markt in de vorm van capsules met licht geel poeder.

De eerste kleine pillen werden tonnetjes genoemd en de grote lichtbruine 'salmiakjes' van de Nederlandse fabricage, kwamen in het begin van de jaren negentig ten tonele. Ondanks bijeffecten als hersenschadiging, depressie en geheugenverlies, werd XTC al snel populair over de gehele wereld. Voor drugshandelaren was XTC een sensationele ontdekking: de kleine pillen namen weinig ruimte in beslag; de opbrengsten daarentegen waren enorm. De productiekosten van één pil variëren van 50 cent tot 2 dollar, terwijl ze in de Verenigde Staten worden verkocht voor 20\$ tot 40\$.

Waarom in Nederland?

Terwijl cocaïne vanuit Latijns Amerika wordt geïmporteerd en heroïne veelal door Turkse en Koerdische criminele organisaties, is Nederland sterk geïnvolveerd in de productie en de distributie van XTC. De afgelopen jaren wordt overigens steeds duidelijker dat georganiseerde misdaadgroepen uit Israël een belangrijke rol gaan spelen in de internationale distributie van XTC..

Volgens Abraham Abramovsky, de directeur van Forham University International Criminal Law Center, wordt de XTC-handel tegenwoordig zelfs gecontroleerd door de Israëlische georganiseerde misdaad, in samenwerking met Russische criminele bendes. Het hoofdkwartier van hun activiteiten bevindt zich in Nederland. De vraag is: hoe zijn de Israëlische criminele organisaties in aanraking gekomen met XTC en met Nederland, dat vanaf de jaren tachtig een belangrijk centrum van productie van XTC is geworden?

Zoals bekend heeft Nederland ook in het buitenland de reputatie één van de belangrijkste distributiecentra te zijn voor de rest van Europa. Robert Haushild, het hoofd van het bureau psychotropische stoffen van Interpol, meent dat 90 procent van alle XTC afkomstig is uit Nederland. Dezelfde conclusie trok de Drug Enforcement Agency (DEA, Trouw, 13 maart 2001, 18 mei 2001). Zeer recent verscheen het rapport van de National Criminal Intelligence Service van het Verenigd Koninkrijk waarin Nederland het belangrijkste bronland van XTC wordt genoemd. Het meeste productiewerk wordt gedaan in talloze laboratoria in Nederland. De plaatselijke handelaren zoeken naar Nederlandse boeren, die bereid zijn hun lege stallen of zomerhuizen te verhuren voor een goede prijs. Velen van hen weten of vermoeden voor welke doeleinden hun ruimten worden gebruikt. In 1999 werden 37 druglaboratoria voor synthetische drugs ontmaskerd, de merendeel daarvan bevond zich in Brabant en Limburg (Jaarverslag USD 2001).

Het blijkt dat er verscheidene redenen zijn waarom Israëlische criminele organisaties worden aangetrokken door Nederland. Ten eerste, de laatste 15 jaar vestigden zich Israëlische immigranten in Nederland. Hieronder zijn personen die nu als loopplank fungeren voor de Israëlische smokkelaars. Zij zijn actief betrokken bij hun netwerken. Ten tweede, Nederland staat bekend om zijn lange geschiedenis van een liberale houding tegenover drugs en om haar relatief lichte straffen in vergelijking met andere Europese landen en de Verenigde Staten. Vanwege deze perceptie wordt Nederland gezien als een aantrekkelijk land waarvanuit geopereerd kan worden.

In de derde plaats is er een heel voor de hand liggende reden: Nederland is tot dusverre het belangrijkste bronland van XTC. Dus wie zich toelegt op groothandel in XTC zal zich tot Nederlandse producten wenden.

Israël

In Israël werd de politie voor het eerst geconfronteerd met de nieuwe drug in het midden van de jaren tachtig, gelijktijdig dus met het verschijnen van XTC op de Nederlandse markt. De meerderheid van de drugsgebruikers waren jonge mensen die zojuist hun moeilijk militaire dienst hadden afgerond en hun toevlucht zochten in 'ravefeesten' met technomuziek, die tot in de late uurtjes doorgingen. De productie en distributie van XTC had aantrekkingskracht op Israëliërs, zowel binnen als buiten Israël. Tevens bleek dat in tegenstelling tot het harde politieoptreden tegen drugsgebruikers in eigen land (sinds 1998 zijn er geen XTC-laboratoria ontdekt in Israël), de situatie in het buitenland anders was. Het was bijvoorbeeld veel gemakkelijker om XTC in Europa te produceren en om dan vanuit daar de drug over de rest van de wereld te distribueren. Sinds 1990 zijn Israëlische dealers in meer dan 50 landen actief. De grootste markt blijkt zich in de VS te bevinden.

VS en Canada

Op 17 juli 2001 werden er twee Israëliërs gearresteerd in New York. Zij droegen één miljoen XTC-pillen bij zich, de grootste hoeveelheid ooit ontdekt door de Amerikaanse politie. Volgens de Amerikaanse autoriteiten stonden de twee Israëliërs, David Roesk en Israël Ashkenazi, aan het hoofd van het Israëlische netwerk dat opereerde vanuit Amsterdam (Yediot Aharonot, 20 juli 2001). Op 5 April 2001, ongeveer twee maanden daaraan voorafgaande, onderschepten federale agenten twee scheepsvrachten van 20 kilo XTC in Boston. Het onderzoek legde een wereldwijd netwerk van handelaren bloot, welke werd geleid door de Israëlische georganiseerde misdaad. In februari 2000 werd er een Israëlische XTC-bende ontdekt in Queens, New York. In de zomer van 2000, meldden verscheidene bronnen, dat meerdere XTC-koeriers waren gearresteerd in New York, Montreal en Amsterdam. De meesten van hen waren jonge orthodoxe Joden, die reisden van Europa naar de Verenigde Staten en Canada. Volgens Raymod W. Kelly, de commissaris van de U.S. Custom Service was een ultraorthodoxe Hassidische groep afkomstig uit Brooklyn, Williamsburg en Monsey, New York. Met hun lange zwarte jassen en hoeden, waren het geen voor de hand liggende verdachten. In juli 2000 legde de U.S. Custom Service de organisatie bloot met de arrestatie van Sean Erez. Hij werd ervan verdacht jonge Hassidische mannen te rekruteren, door hen een bedrag van 1500 US\$ en een gratis reis naar Europa te beloven. Als tegenprestatie loodsten zij de drugs terug, via Amsterdam, Brussel, Parijs en Montreal (ww.boston.com, 26 April, 2000; Forward News). Volgens de douane smokkelde elke koerier tussen de 30.000 en de 40.000 XTC-pillen. In juli 1999, een jaar daarvoor, bleek uit een onderzoek van twee jaar, dat orthodoxe Joden waren betrokken bij de smokkel van XTC. Sommigen van hen waren er van overtuigd dat ze diamanten vervoerden, anderen vermoedden wel dat hun bagage drugs bevatte. Naar alle waarschijnlijkheid smokkelde de koeriers de opbrengsten terug naar Amsterdam, deze opbrengsten bedroegen om en rond de \$ 500.000 (Naples Daily News, Januari 2001).

Volgens de Israëlische criminoloog Menachem Amir, hebben orthodoxe joden ruime ervaring met het smokkelen van goud, juwelen en diamanten, omdat ze vanwege respect voor hun geloof bijna nooit worden aangehouden voor controle (uit telefonisch onderhoud, 13 juli, 2001). Het verbaasde niemand toen bleek dat ze zich als koeriers van XTC-pillen ter dienst stelden.

Dezelfde berichten over Joodse betrokkenheid in XTC-smokkel kwamen uit Hongkong, Australië, Zweden. Groot-Brittannië en Rusland (Yediot Aharonot 20 juli 2001). De XTC-koning Oded Tuito werd in mei 2001 gearresteerd in Spanje door de Amerikaanse narcoticabrigade, bijgestaan door Nederlandse en Israëlische eenheden (Ma'ariv, 24 mei 2001). Een paar maanden eerder werd op verzoek van de Israëlische politie een Israëlische ex-immigrant, Meyer Malyul, gearresteerd in Nederland. De XTC-smokkel in Rusland is eveneens in de handen van de Israëlische maffia. De koeriers zijn voornamelijk Russische Joodse immigranten zijn, zij reizen naar de Benelux-landen en vanuit daar naar de voormalige Sovjetunierpublieken.

Rusland

In Rusland openbaarde zich XTC tien jaar later dan in Amsterdam. Al snel was zij de nummer één in bars, disco's en cafés in de grote Russische steden. In de Sovjetunie-periode waren cannabis en opium de meest populaire drugs. Synthetisch drugs zoals morfine en codeïne, waren op illegale wijze doorgeleid van (wettige) farmaceutische fabrieken naar de zwarte drugsmarkten. In de afgelegen gebieden werden giftige stoffen als lijm, benzine, aceton, eau de cologne etc. op grote schaal gebruikt. Na de val van de Sovjetunie en voornamelijk in de periode van de privatisering, welke gepaard ging met economische chaos en grote werkloosheid, verschenen de eerste plaatselijke laboratoria, waar ervaren chemici begonnen met de productie van synthetische drugs. Maar de illegale productie van XTC is in Rusland niet echt tot ontwikkeling gekomen. De meeste drugs, waaronder XTC, worden tot op de dag van vandaag geïmporteerd vanuit West-Europa, in het bijzonder Nederland, en in mindere mate vanuit de Oost-Europese landen (met name Polen).

Conclusie

De ontwikkelingen op het terrein van XTC in diverse landen laten zien dat Nederland een belangrijke positie in de productie en distributie inneemt. Dit is op zichzelf geen nieuw, verrassend gegeven. Wat wel meer aandacht verdient is de opkomst van Israëlische georganiseerde misdaadgroepen. Zij blijken een steeds dominantere rol te gaan vervullen in de internationale XTC-handel. Dit betekent dat de Nederlandse politie (Nederland blijft immers een belangrijk bronland van XTC) bedacht moet zijn op deze nieuwe ontwikkelingen. Volgens de Israëlische drugs-expert Amir is de samenwerking tussen de Nederlandse en de Israëlische politie niet goed genoeg is. Hierdoor ontvangt de Nederlandse politie niet alle informatie over operaties van Israëlische drugsbaronnen in Nederland, omdat het niet veel met deze informatie doet (telefonisch onderhoud, 13 juli 2001). Ook de Nederlandse journalistiek heeft nog een blinde vlek voor de problematiek van de Israëlische georganiseerde misdaad inzake XTC. Het komt vaak voor dat belangrijke berichten over internationale operaties tegen deze groepen, die verschijnen in Israëlische en zelfs Amerikaanse media, niet worden opgenomen door de Nederlandse media. Volgens Amir vormt de – voor de Israëlische politie-frustrerende relatie met Nederland het grootste obstakel in een succesvolle strijd tegen de transnationale XTC-handel.

Boeken en onderzoek in het buitenland

Astanin V. et al (2000) *Korruptzia i borba s nei* (Corruptie en de strijd ertegen). Russian Criminological Association, Moscow. Verschillende aspecten van corruptie in de voormalig Sovjet-Unie worden beschreven door de meest prominente Russische criminologen.

De Castro, R. en J. Gasparini (2000) *La delgada línea blanca. Narcoterrorismo en Chile y Argentina* (De smalle witte lijn. Drugsterrorisme in Chili en Argentinië). Ediciones B., Buenos Aires. Het boek is geschreven door twee kritische journalisten en het beschrijft in detail de directe en indirecte connecties van Pinochet en Menem met drugshandel, wapenhandel en witwassen in Chili en Argentinië.

Dyshev, S. (1998) *Rossija Ugolovnaya* (Crimineel Rusland). Eksmo-Press. De auteur, een journalistiek onderzoeker, analyseert verscheidene aspecten van de georganiseerde misdaad in het posthervormde Rusland, waaronder de wortels en recente ontwikkelingen in de financiële en politieke context.

Kardyshev, V. (1998) *Solntsevkaya Bratva. Istoriya groupirovki* (Solntsevkaya Gang. De geschiedenis van de organisatie). Eksmo-Press. De advocaat van enkele misdaadbazen van de grootste en de meest gewelddadige Russische criminele organisaties, doet zijn verhaal vanuit het hol van de leeuw.

Paoli, L. (2000) *Fratello di mafia: Cosa Nostra e 'Ndrangheta* (Maffia broers. Cosa Nostra en 'Ndrangheta). Il Mulino, Bologna. Zich basierend op een studie van juridische dossiers, analyseert de auteur de structuur, de functies en de rol van geheimhouding en geweld in beide criminele organisaties.

Roche García, R. (2000) *La economía colombiana tras 25 años de narcotráfico* (De Colombiaanse economie na 25 jaar drugsmokkel). Siglo del Hombre Editores / UNDCP, Bogotá. Eén van de meest recente en serieuze pogingen een schatting te geven van het economische volume van drugsmokkel in Colombia. De studie meet drugsinkomen en –investeringen in het land en het verkent de sociale en politiek impact van de illegale industrie.

Serrano C., Rosso José (1999) *Jaque Mate* (Schaakmat). *Grupo Norma, Bogotá*. Geholpen door een journalist, beschrijft de bekende Colombiaanse politieofficier de manier waarop hij, met brede ondersteuning van Amerikaanse wetsdienaars, de hoofdpersonen van het Cali Kartel arresteerde.

Tokatlian, J. (2000) *Globalización, Narcotráfico y Violencia. Siete ensayos sobre Colombia* (Globalisering, Drugsmokkel en Geweld. Zeven essays over Colombia). Grupo Norma, Buenos Aires. Deze Argentijnse politoloog analyseert verscheidene aspecten van de drugspolitiek in Colombia: de geschiedenis van de Amerikaanse initiatieven van gedwongen vernietiging van illegale gewassen, de Amerikaans-Colombiaanse narco-diplomatiek, het legaliseringsdebat in Colombia, drugs en oorlog in Colombia en de buitenlandse politiek van Colombia.

COLOFON

CIROC

Vrije Universiteit Amsterdam
Kamer 5A-42
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam
email: ciroc@rechten.vu.nl
tel: +31 (0) 20 444 6231

Directeur: prof. dr. H.G. van de Bunt

Redactie: dr. W. Huisman